

מועד המצאה: 16.3.2021

תאריך חתימת המסמך: 27.5.2021

מועד אחרון להגשה: 27.5.2021

בעניין שבין:

גוטמן יעקב, ת"ז 053977971

המבקש:

ע"י ב"כ עו"ד ארנון גרפי ו/או שי חן ואח'
ארנון גרפי ושות' – משרד עורכי דין
מדרך מנחם בגין 154, תל-אביב 64921
טל': 03-6083565, פקס: 03-6083567

- נ ג ד -

בנק לאומי לישראל בע"מ, ח.צ. 520018078

המשיב:

ע"י ב"כ אגמון ושות' רוזנברג הכהן ושות' עורכי דין
בגין 1 (הגן הטכנולוגי) כניסה ג' דרך אגודת הספורט הפועל 1,
ירושלים 92149
טל': 02-5607607, פקס: 02-56339948

ובעניין:

בנק ישראל - המפקח על הבנקים

המאסדר:

ע"י פרקליטות מחוז מרכז - אזרחי
דרך מנחם בגין 154, בית קרדן 6492107
ת"ד 33260
טל': 02-6468017, פקס: 073-3924700

עמדה מטעם המאסדר – המפקח על הבנקים

בהמשך להחלטות בית המשפט הנכבד, ביניהן האחרונה מיום 23.5.2021, מתכבד המאסדר – המפקח על הבנקים (להלן: "המאסדר") להגיש עמדתו בנוגע לעמלת שירותי סליקת קסטודיאן בניירות ערך זרים.

במסגרת התובענה דנן נטען, כי לא היה מקום לגביית עמלה בגין סליקת קסטודיאן בניירות ערך זרים על-ידי בנק לאומי, שכן הבנק כבר גובה עמלת ניהול פיקדון ניירות ערך. ביום 14.1.2021, הורה בית המשפט הנכבד למאסדר לבחון השאלה הבאה – האם שירותי הסליקה הניתנים על ידי קסטודיאן אמורים להיכלל בעמלה הנגבית על ידי בנק לאומי בגין דמי ניהול פיקדון ניירות ערך.

להלן תובא עמדת המאסר.

1. התעריפון המלא הקבוע בתוספת הראשונה של כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 (להלן: "התעריפון המלא" ו"כללי העמלות", בהתאמה) מבחין בין שני סוגי שירותים מרכזיים בתחום ניירות הערך: קניה/מכירה וניהול פיקדון ניירות ערך.
2. בכל הנוגע לניירות ערך זרים, התעריפון המלא מבחין בין שני שירותים:
 - א. שירות (4) בחלק 4 לתעריפון המלא בנושא "קניה, מכירה ופדיון של ניירות ערך בחוץ לארץ" – עמודת המחיר מאפשרת לבנק לקבוע מחירים שונים לעניין מניות, אגרות חוב וקרנות נאמנות ולעניין אופציות.
 - ב. שירות (5) בחלק 4 לתעריפון המלא בנושא "דמי ניהול פיקדון ניירות ערך" – עמודת המחיר מאפשרת לבנק לקבוע מחירים שונים לעניין שירות ניהול ניירות ערך הנסחרים בארץ ולעניין שירות ניהול ניירות ערך הנסחרים בחו"ל.
3. במקרה הנדון, סבור המאסדר כי פעולת הסליקה שמבוצעת על ידי קסטודיאן נעשית כחלק מפעולה של קניה/מכירה של ניירות ערך ולא כחלק משירות שנלווה לשירות ניהול הפיקדון. לכן, הפרשנות הסבירה היא שהוצאת צד שלישי שעניינה פעולת הסליקה תהא נלווית לשירות קניה/מכירה של ניירות ערך. בתוך כך, יצוין כי יתכן שיש לבנק הוצאות אחרות המשולמות לקסטודיאן אגב שירות ניהול הפיקדון, אך אנו נדרשים כעת לשאלת סליקת קסטודיאן בלבד.
4. כעת, נותר לענות על השאלה מסדר שני - האם בנק רשאי לגבות דמי סליקת קסטודיאן כהוצאת צד שלישי בנוסף לעמלה עבור שירות הקנייה או המכירה, או שעליו לשקלל את ההוצאה האמורה כחלק מהעמלה עבור השירות.
5. על אף שככלל, אנו נוטים לעמדה כי ככל שיש הוצאה שהיא במהות השירות יש לשקלל אותה לתוך מחיר העמלה, ולא לגבות אותה בנפרד, במקרה הנדון, קיימים גם שיקולים התומכים בעמדה אחרת.
6. מאחר שבמקרה המסוים בו אנו עוסקים, מדובר בעמלה עבור שירות שמכיל מגוון שירותים – שכן מדובר בכלל ניירות הערך הזרים, אשר קיימת ביניהם שונות הן בעלויות והן במודל התיווך – המאסדר לא מצא שיש למנוע גביית הוצאת צד שלישי שתשקף את ההוצאה הממשית. ככל שתמנע גביית ההוצאה הממשית האמורה, קיים חשש כי שיעור העמלה יעלה על מנת לשקף את השירותים שבהם הוצאת צד שלישי גבוהה יותר.
7. למען הסר ספק, נבהיר כי בהתאם לכללי העמלות, הבנק רשאי לגבות את ההוצאה האמורה רק ככל שמדובר בהוצאה ממשית ללקוח המסוים. כך שאם לקוח ביקש לקנות או למכור נייר ערך זר והבנק לא נדרש לשירותי הקסטודיאן כדי לבצע את השינוי ברישום אצלו (שכן הרישום אצל הקסטודיאן הוא ברמת הבנק ולא ברמת הלקוח הבודד), הרי שלא יוכל לגבות מהלקוח המסוים את ההוצאה הנוספת.
8. עוד נחדד בהקשר זה כי לטעמנו, השם שנתן בנק לאומי להוצאת הקסטודיאן "הוצאות צד ג' ניירות ערך" - מעורר קושי, שכן הוא אינו מעיד על אופי השירות המסוים של הסליקה, והוא כורך את כל שירותי הקסטודיאן כשירות אחד. רצוי היה שהשם יהיה יותר ברור וישקף את ההוצאה המדויקת שאליה מתכוונים, בפרט כשמדובר בהוצאות צד שלישי.

דוד פרוינד, עו"ד



פרקליטות מחוז מרכז – אזרחי